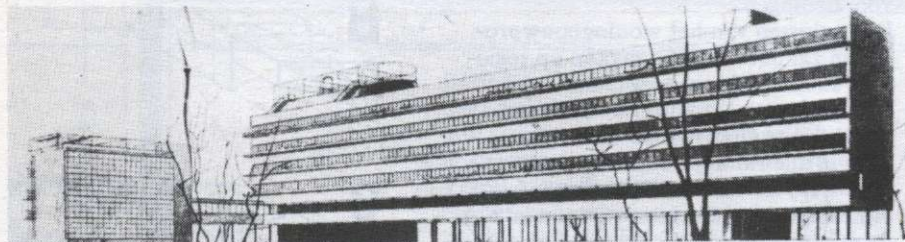

roelbas narkomfin

Inleiding woningbouw

In het kapitalistische Rusland van vòòr de revolutie trekt de industrie veel arbeiders van het platteland naar de grote steden. In Moskou is de bevolking tussen 1897 en 1914 met 75% toegenomen. De situatie waarin deze mensen terecht komen, varieert van de kelders van de welgestelden tot houten krotten. Soms worden door industriële woonkazernes gebouwd waarin gezinnen onder minimale omstandigheden gehuisvest worden.

Tussen het begin van de eerste wereldoorlog en het einde van de revolutie, verliest Rusland twintig miljoen mensen en verandert het land in een chaos. De toch al matig ontwikkelde industrie is na deze periode teruggevallen tot een minimale omvang en er is een groot gebrek aan kennis en vakmanschap, mede doordat de buitenlandse specialisten uit Rusland vertrokken zijn.

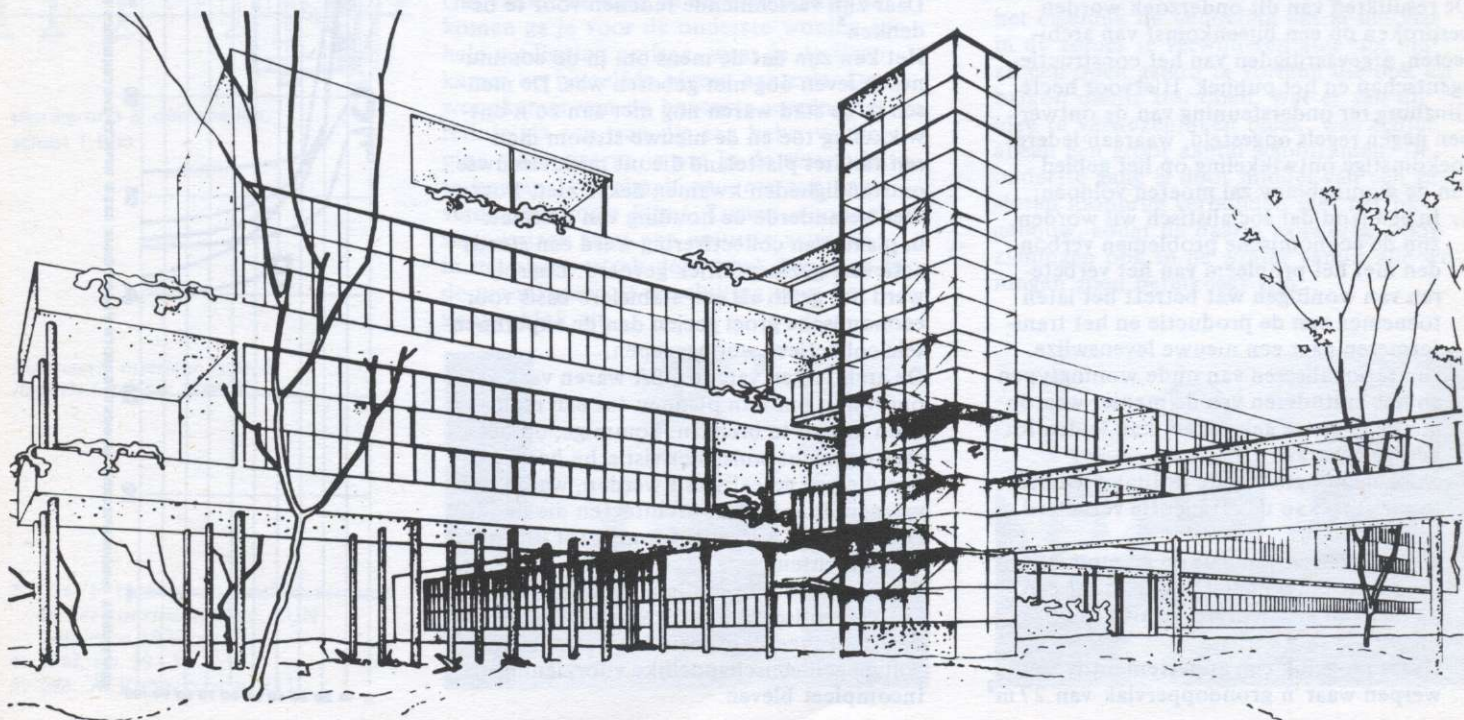
De woningnood is nijpend. Dezelfde architecten als voor de revolutie proberen nu tot een goede woningproductie te komen door een verkleinde versie van de vooroorlogse 'bourgeoisie'-woningen te bouwen. Het verkleinen kent echter zijn grenzen, waardoor de woningen inefficiënt worden. Bovendien zijn ze niet in korte tijd te bouwen, waardoor het gestelde woningbouwprogramma ernstig vertraagd wordt. Tegelijkertijd wordt het door de nieuwe

Sovjet-regering noodzakelijk geacht dat er – evenals voor voedsel en voor andere producten – een distributie van woningen wordt opgezet. Grote 'bourgeoisie'-appartementen worden toegewezen aan meerdere groepen en families, die badruimte en keuken moeten delen. Dit type collectieve woonvorm wordt door de bewoners als noodmaatregel geaccepteerd en vooral aan de van het platteland afkomstige families is een collectieve woonvorm niet geheel vreemd, aangezien die vergelijkbaar is met het leven in groot-familie verband.¹ De kamers van de daarop volgende te bouwen woningen worden zelfs vergroot om deze gezinnen iets meer ruimte te geven. Met de inzet van deze vicieuze cirkel zag men zich nog verder verwijderd van het ideaal: iedereen een woning.

Het werd duidelijk dat er gezocht moest worden naar een andere ingang tot het woningnoodprobleem. Naast de conservatieve architecten-organisaties beginnen vooral jongere architecten zich onder een andere noemer te organiseren. Zo wordt in 1923 de Asnova opgericht.² Deze houdt zich op formalistische wijze met de vernieuwing van de architectuur bezig. Zij stelt de architectuur voor als zijnde proletarisch en als een combinatie van vormgeving en functionalisme. Bekende namen uit deze organisatie zijn Konstantin Melnikov en Lasar el Lissitzky. Er zijn nogal wat architecten die deze groep niet ver genoeg gaat. In 1925 wordt de OSA (organisatie van moderne architecten) opgericht door M.Ya. Ginsburg en de gebroeders Vesnin. Andere belangrijke architecten in deze groep zijn: M. Barsjtsj, de gebroeders Golosov, Ivan Leonidov, I. Milinis en Nicolaas Kolli. Zij zien de oplossing van het huisvestingsprobleem in het ontwikkelen van een nieuwe collectieve woon-

1. Zie: A. Kopp, *Town and Revolution, Soviet-architecture and City Planning 1917-1935*, London, 1970.

2. Zie: O.A. Shvidkovsky, *Building in the USSR 1917-1932*, London 1971 en O3, p. 27.

vorm. Tegelijkertijd worden een aantal grondige studies verricht naar nieuwe bouwtechnieken, standaardisatie en massaproductie. Zo worden kleine standaard-wooneenheden ontwikkeld en worden studies gedaan naar de methoden om die te schakelen rondom de collectieve voorzieningen. Hierbij wordt het begrip 'dom kommuna' geïntroduceerd.

Helemaal nieuw is deze woonvorm niet. Behalve internationale experimenten, is er in 1919 een commissie bezig geweest met het ontwikkelen van arbeidershuisvesting in de vorm van een appartementenhotel. Bij de ontwikkeling van plannen voor arbeiderssteden rond het nieuwe Kiselevstuwmeer in 1921 zijn projecten die in alles behalve de naam een commune zijn.

In 1926 publiceert de O.S.A. in het lijfblad S.A. (hedendaagse architectuur) een vragenlijst waarin de mening wordt gevraagd van ontwerpers en niet-ontwerpers met betrekking tot de problemen van de 'dom kommuna'. Naar aanleiding van de reacties organiseert de OSA een vriendschappelijke prijsvraag onder haar leden³. Hierbij is men vooral bezig met het compositorische probleem van het schakelen van de basiselementen en wordt nog niet erg diep ingegaan op de sociale consequenties. De resultaten hiervan brengen de architecten van de OSA ertoe om binnen het Stroikom een sectie standaardisatie op te zetten.

De Stroikom is een afdeling in het centraal planningsinstituut in de Sovjet Unie, waarin onder meer de architecten Vladimirov, Barsjtsj, Pasternak, Sumik en Ginzburg werken. Zij ontwikkelen een aantal modellen voor een woning met een betere verhouding tussen nuttig oppervlak en kubieke inhoud. Ze komen om te beginnen tot zes types, de types 'A' tot en met 'F'⁴. Ieder type is gebaseerd op een andere manier van schakelen, stapelen en ontsluiten. Voor iedere maat van plattegrond is er een bepaald type het meest efficiënt. Zo is het type 'F' het voordeligst gebleken voor de kleinste woning, nl. die tussen de tien en veertig m² oppervlak.

De resultaten van dit onderzoek worden besproken op een bijeenkomst van architecten, afgevaardigden van het constructieagentschap en het publiek. Hiervoor heeft Ginzburg ter ondersteuning van de ontwerpen negen regels opgesteld, waaraan iedere toekomstige ontwikkeling op het gebied van de woningbouw zal moeten voldoen:

1. In een land dat socialistisch wil worden, zijn de economische problemen verbonden met het probleem van het verbeteren van woningen wat betreft het laten toenemen van de productie en het transformeren naar een nieuwe levenswijze.
2. Het rationaliseren van oude woningtypen en het bestuderen van de manier waarop mensen ruimte gebruiken, kan leiden tot besparingen van 10%.
3. Door de hoogte van de utilitaire ruimtes te verlagen kan de efficiëntie verbeterd worden.
4. De hedendaagse sociale en economische toestanden maken het zoeken naar een kleinere en efficiëntere woning noodzakelijk.
5. Het is mogelijk een appartement te ontwerpen waar 'n grondoppervlak van 27 m²

even efficiënt is als één van 54 m². En onze tekeningen laten zien dat het nog beter kan.

6. Het 'F'-type is een belangrijke stap in de richting van het in relatie brengen van het gezin met de gemeenschappelijke voorzieningen.
7. Het oplossen van het woningbouwprobleem zal het mogelijk maken op regionale en landelijke schaal te bouwen.
8. Een woning moet volgens ons minstens aan de volgende eisen voldoen: licht in alle ruimtes, continue ventilatie, alle slaapvertrekken gelijk georiënteerd, afmetingen van de ruimtes afgestemd op de minimum eis van 9 m² per persoon, maten en vormen van de kamers gebaseerd op exact analyseren van leer- en werkprocessen, maximale kwaliteit van inrichting, goede proportionering van de kamers en een rationele kleurenoplossing van alle oppervlakten.
9. Het ontwerp dient te zijn gericht op bouwen met elementen en de totale industrialisatie van het bouwproces.

De ontwerpen die in het prijsvraagprogramma worden gevraagd zijn bedoeld voor 700-800 mensen. Er wordt speciale aandacht aan geluidsdichtheid, in pandige wc's en de grootte van de kamers besteed. Daarbij wordt het Kommune-huis gezien als de hoogste uitdrukking van de nieuwe socialistische levenswijze en tegelijkertijd als een zeer economische ordening van productie en reproductie. De geplande collectieve keukens, wasserijen en crèches bevrijden de vrouw voor een belangrijk deel van het huishoudelijk werk en maken haar inzetbaar in het arbeidsproces.

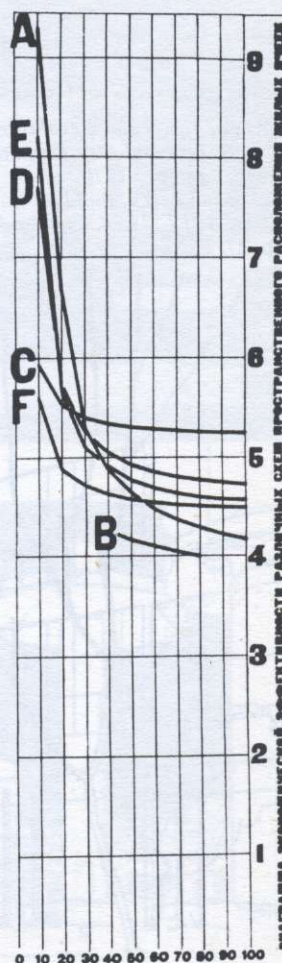
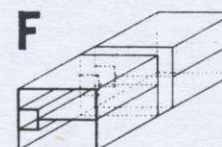
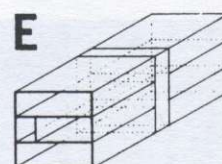
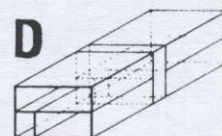
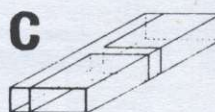
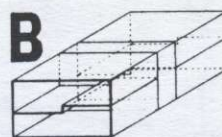
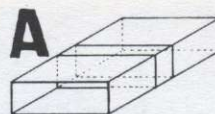
Bibliotheken, leesruimten en voordrachtszalen stimuleren de ontwikkeling van de arbeiders, terwijl ook scholen en winkels in de commune worden opgenomen.

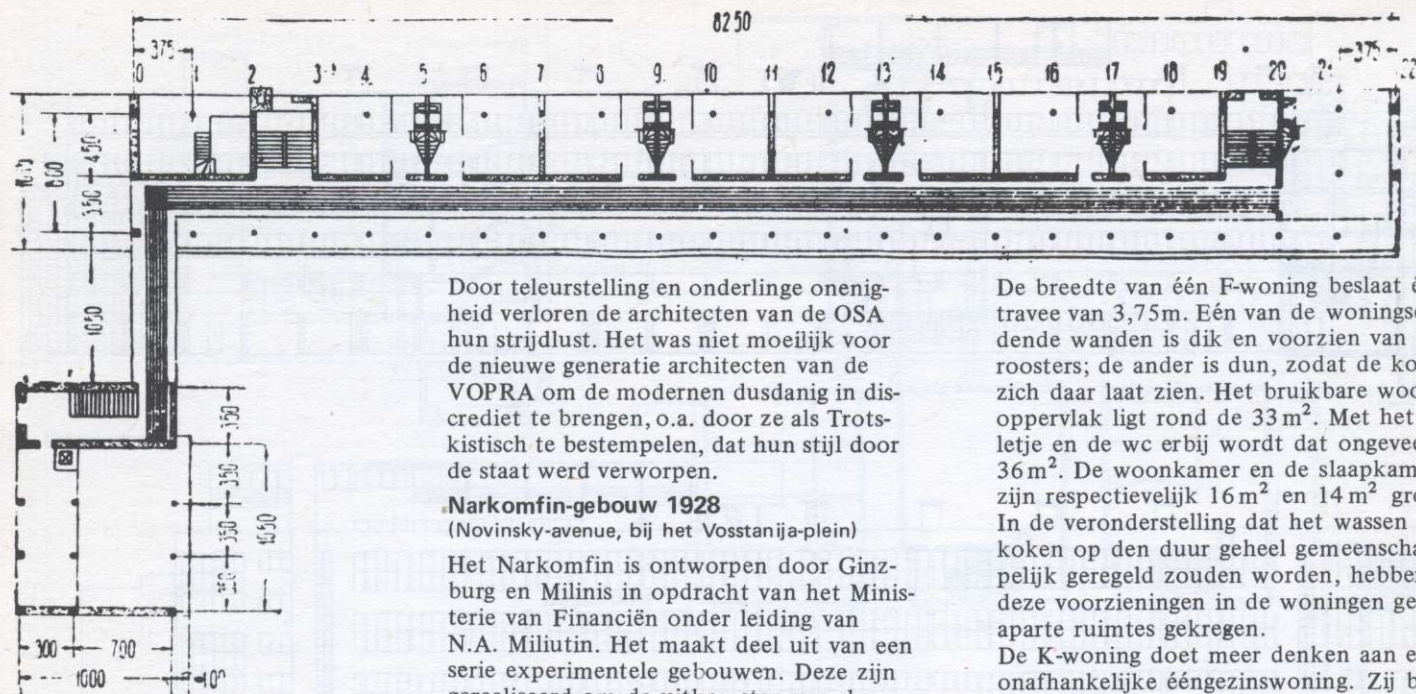
Deze plannen worden echter nooit gerealiseerd; tegen het eind van de twintiger jaren verliezen de OSA architecten hun populariteit. Nu worden het neo-classicisme en het eclecticisme, die nooit geheel van het toneel verdwenen zijn weer de hoofdstromingen. Daar zijn verschillende redenen voor te bedenken⁵.

Het kan zijn dat de mens om in de communes te leven nog niet geboren was. De mensen in de stad waren nog niet aan zo'n ontwikkeling toe en de nieuwe stroom mensen van het platteland die uit middeleeuwse omstandigheden kwamen zeker niet. Bovendien veranderde de houding van de staat: in plaats van collectivering werd een steeds actievere gezinspolitiek gevoerd. Daarbij werd het gezin als een stabielere basis voor economische groei gezien dan de experimentele collectieve woongroepen.

De architecten van de OSA waren vaak te onervaren om hun plannen tot een realistisch niveau te brengen. Sommige, op het eerste gezicht constructivistische bouwwerken die wel gerealiseerd werden, waren ontworpen door oudere architecten die de ideeën van de OSA slechts formeel tot uitdrukking brachten.

De woningen met minimale plattegronden zoals gerealiseerd in het 'Narkomfin' werden door meerdere gezinnen bewoond terwijl de gemeenschappelijke voorzieningen incompleet bleven.

Door teleurstelling en onderlinge onenigheid verloren de architecten van de OSA hun strijd lust. Het was niet moeilijk voor de nieuwe generatie architecten van de VOPRA om de modernen dusdanig in discredit te brengen, o.a. door ze als Trotskistisch te bestempelen, dat hun stijl door de staat werd verworpen.

Narkomfin-gebouw 1928

(Novinsky-avenue, bij het Vosstanija-plein)

Het Narkomfin is ontworpen door Ginzburg en Milinis in opdracht van het Ministerie van Financiën onder leiding van N.A. Miliutin. Het maakt deel uit van een serie experimentele gebouwen. Deze zijn gerealiseerd om de uitkomsten van de Stroikom studies aan de praktijk te toetsen. In het woongebouw zijn twee typen woningen opgenomen. Op de bovenste drie verdiepingen is dat het 'F'-type en op de onderste twee verdiepingen het 'K'-type. Op het dak bevinden zich nog twee woningen ('penthouses'), waarvan er één door Miliutin bewoond is geweest.

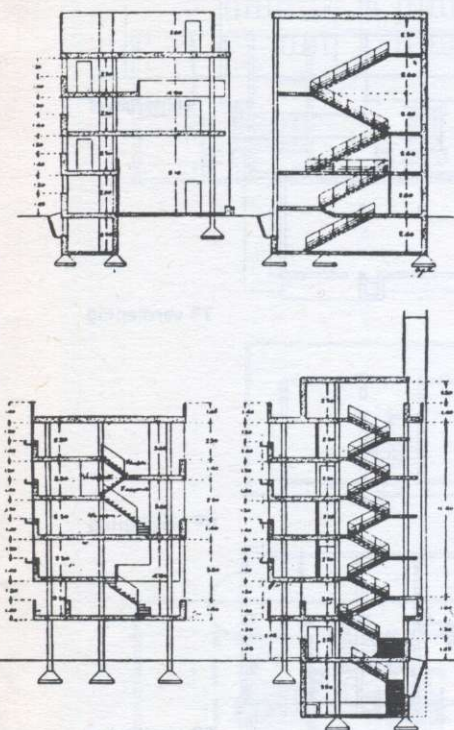
ruimtelijke organisatie

Het principe van de F-woningen is dat door van de utilitaire ruimtes de hoogte te drukken, er meer profijt van de constructiehoogte getrokken kan worden, zonder dat de woonkwaliteit erdoor vermindert. Twee woningen met een globale hoogte van 3,50 m liggen boven elkaar; beide worden in een woon- en een slaapvertrek verdeeld. De vloer van de bovenste slaapkamer is opgetild, het plafond van de onderste zakt. Zo ontstaan er drie verdiepingen van 2,50 m hoog boven elkaar, met daarnaast twee verdiepingen van 3,50 m. Tussen de twee slaapverdiepingen is ruimte gekomen voor de gang met voor iedere woning een ingang en een toilet. Om vanuit de gang in de woonkamer te komen ga je voor de onderste woning een hele verdieping omlaag, waar je de slaapkamer op hetzelfde niveau aantreft. De woonkamer van de bovenste woning bereik je via een trap die een halve verdieping stijgt waarna je om in de slaapruiimte te komen 180° draait en weer een halve verdieping hoger klimt. Tussen woon- en slaapvertrek staat een muurtje waaraan in het slaapvertrek de wasbak hangt en in de woonkamer de aansluiting voor het keukenblok zit.

De breedte van één F-woning beslaat één travee van 3,75 m. Eén van de woningscheidende wanden is dik en voorzien van roosters; de ander is dun, zodat de kolom zich daar laat zien. Het bruikbare woonoppervlak ligt rond de 33 m². Met het halletje en de wc erbij wordt dat ongeveer 36 m². De woonkamer en de slaapkamer zijn respectievelijk 16 m² en 14 m² groot. In de veronderstelling dat het wassen en koken op den duur geheel gemeenschappelijk geregeld zouden worden, hebben deze voorzieningen in de woningen geen aparte ruimtes gekregen.

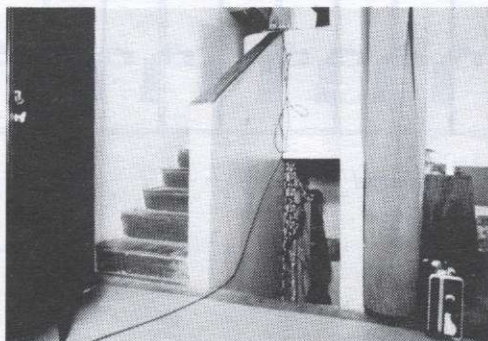
De K-woning doet meer denken aan een onafhankelijke ééngesinswoning. Zij beslaat in de breedte twee traveeën en is twee verdiepingen van 2,50 m hoog. Deze, volgens de toen gestelde normen te lage, verdiepingshoogte kon worden toegepast, door de woonkamer de hoogte van twee verdiepingen te geven. De totale nuttige oppervlakte bedraagt 84 m², waarbij de woonkamer 24 m², de slaapkamers samen 35 m², keuken en badkamer samen 9 m² en de verkeersruimtes in de vorm van een trap en twee halletjes ongeveer 15 m² beslaan.

De verkeersstructuur van het gebouw wordt gevormd door twee gangen en twee trappenhuisen. Iedere gang staat in verbinding met beide trappenhuisen. Aan de gang op de eerste verdieping worden alle K-woningen ontsloten, aan de gang op de vierde verdieping alle F-woningen. De bedoeling was dat deze gangen behalve als verkeersader ook als gemeenschappelijke ontspanningsruimte dienst zouden doen. De onderste gang is daartoe in tweeën gedeeld zodat er zich een buiten- en een binnenruimte manifesteren. Op de bovenste gang was het eigenlijk de bedoeling al het glas in de zomer te verwijderen zou zijn om zo een open galerij te vormen die ook als balkon dienst zou doen. Wat er van dit idee te verwezenlijken bleek, was echter alleen een groot aantal schuiframen. De onderste gang is door middel van een gesloten loopbrug verbonden met het bijgebouw, zodat de daarin aanwezige voorzieningen ook in de winter vanuit alle woningen goed bereikbaar zijn.

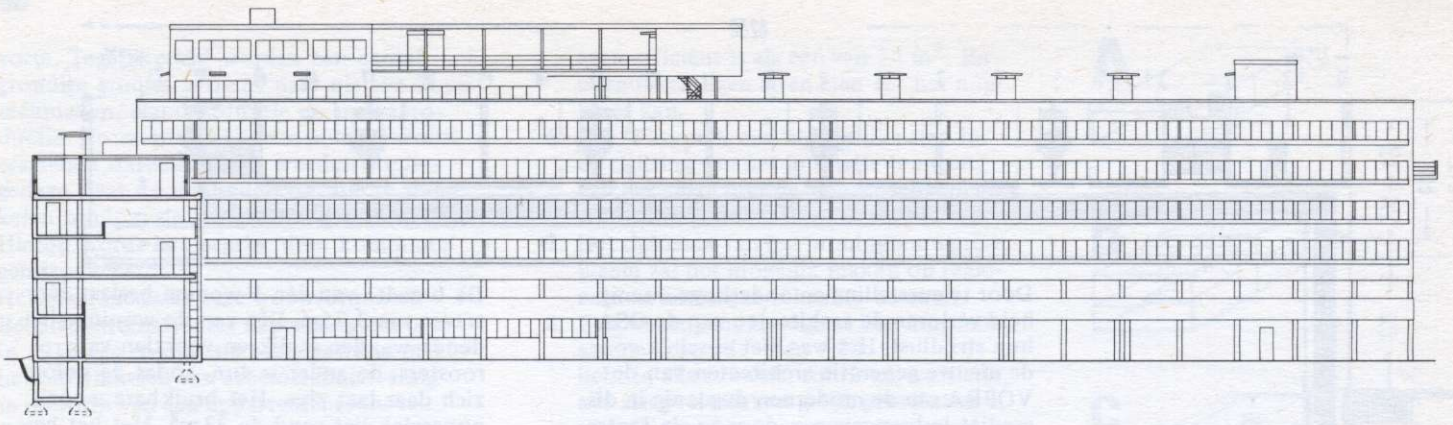

plattegrond & doorsneden
schaal 1:500

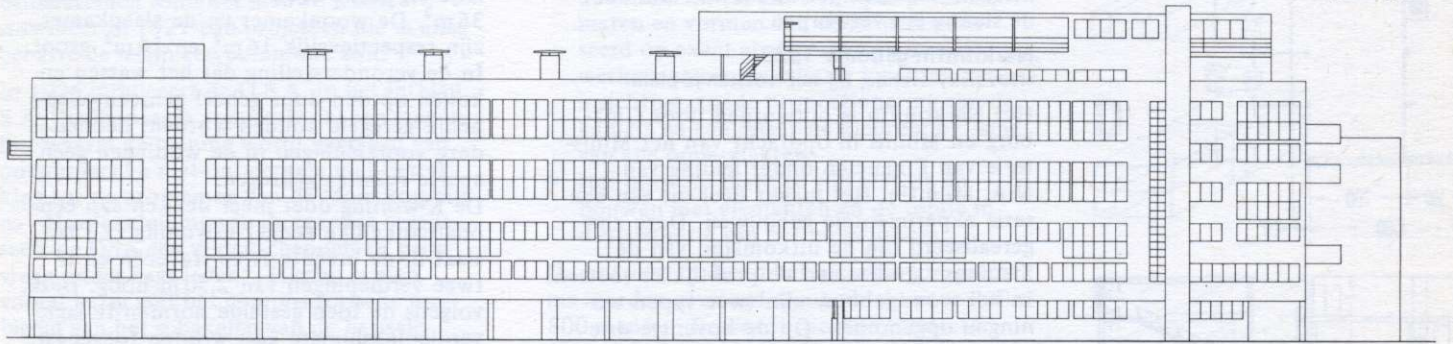
(hiernaast) interieur type F
(rechts) interieur type K

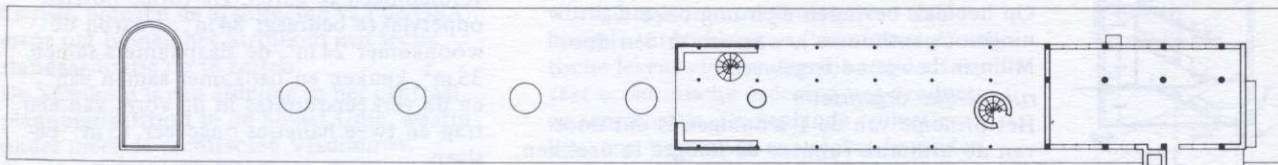
3. Zie: F. Palmboom, *Doel en vermaak in het konstruktivisme*, SUN Nijmegen 1979, p. 17.
4. *Ibid*, pp. 39-51.
5. Zie: A. Kopp, o.c., p. 211.

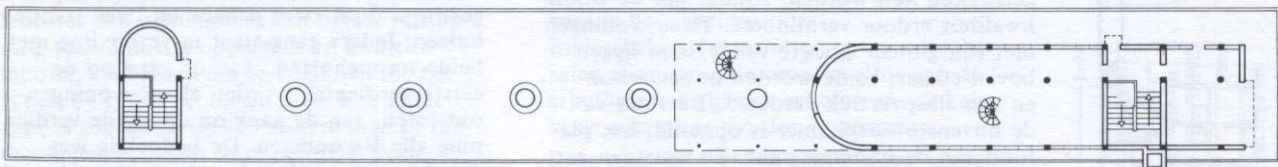
galerijgevel

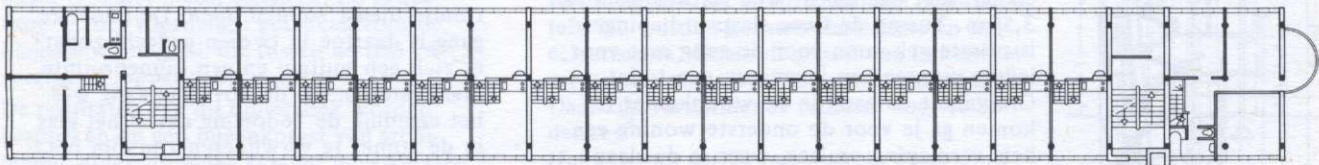
achtergevel

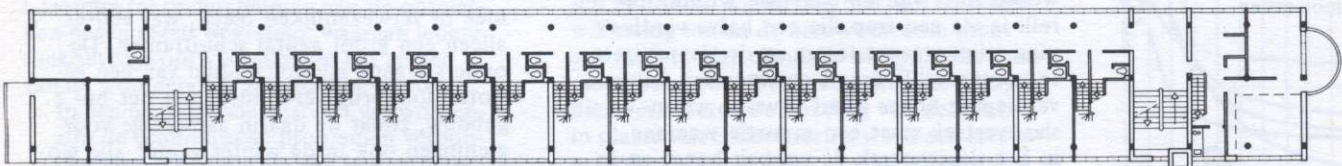
7^e verdieping

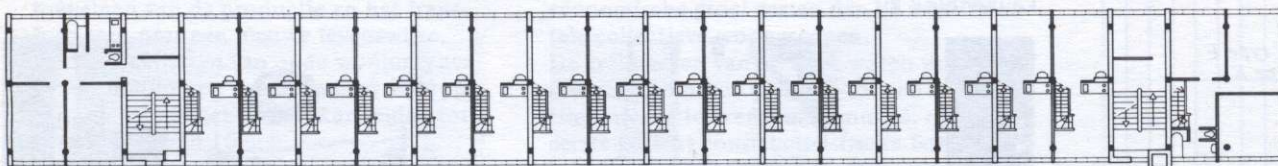
6^e verdieping

5^e verdieping

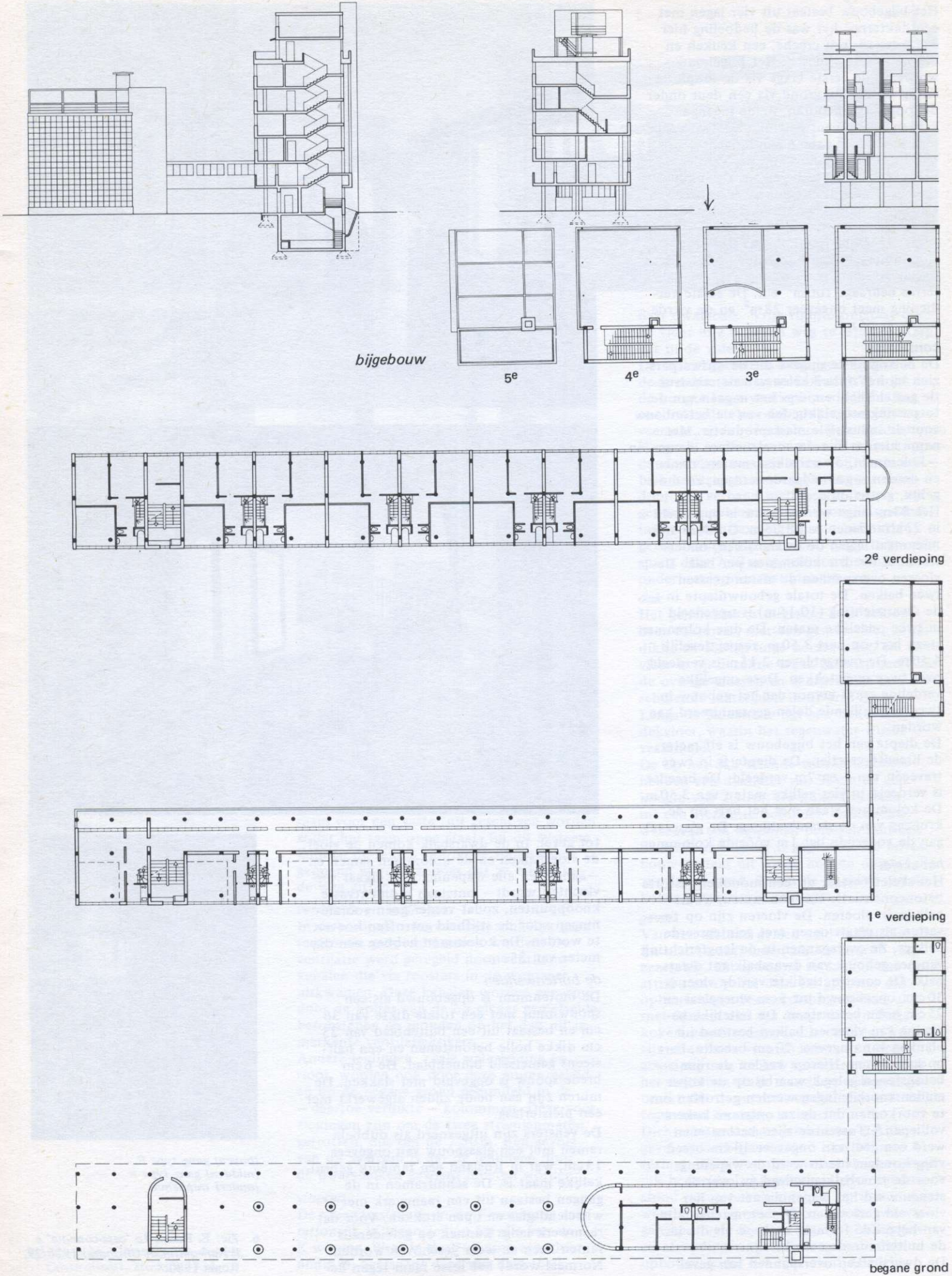

4e verdieping

3e verdieping

woonvleugel

Het bijgebouw bestaat uit vier lagen met een dakterras; het was de bedoeling hier een wasserij, een crèche, een keuken en een eetzaal te situeren. Het bijgebouw wordt op de eerste etage via de loopbrug en op de begane grond via een deur onder de loopbrug ontsloten. Beide ingangen komen uit op een tamelijk gesloten trappehuis met alleen ramen aan de achterzijde. Vanuit het trappehuis zijn per verdieping de hoofdruimtes te bereiken. Deze zijn zeer licht doordat de voorgevel geheel van glas is. Dit effect wordt versterkt doordat de eerste en de derde verdieping aan de gevel een grote vide hebben. Het vrije vloeroppervlak van de begane grond, de tweede verdieping, zowel als van het dakterras bedraagt 100m^2 elk. De eerste verdieping meet ongeveer 28m^2 en de vierde ongeveer 66m^2 .

constructie

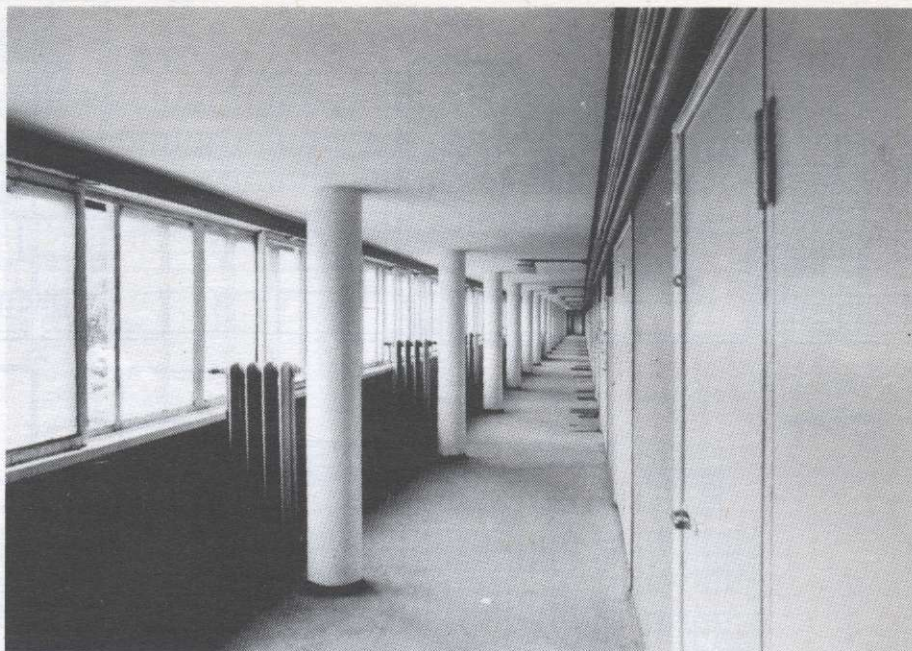
De belangrijkste opgave die de ontwerpers zich bij het ontwikkelen van de constructie gesteld hebben, was het nagaan van de toepassingsmogelijkheden van de betonbouw voor de industriële massaproductie. Met name hierom zijn de constructieve elementen – kolommen, dwarsbalken, muren, ramen en deuren – gestandaardiseerd en, zo mogelijk, geprefabriceerd.

Het 83m lange woongebouw is opgedeeld in 22 stramien van $3,75\text{m}$. Op deze stramienmaat liggen de dwarsbalken, ondersteund door drie kolommen per balk. De vloeren overspannen de afstand tussen twee balken. De totale gebouwdiepte in de dwarsrichting ($10,15\text{m}$) is opgedeeld in twee ongelijke maten. De drie kolommen staan hart op hart $3,50\text{m}$, respectievelijk $4,50\text{m}$. De overgebleven $2,15\text{m}$ is verdeeld over twee overstekken. Deze ongelijke verdeling zorgt ervoor dat het gebouw in twee verschillende delen georganiseerd kan worden.

De diepte van het bijgebouw is elf meter, de breedte veertien. De diepte is in twee traveeën van 3 en 7m verdeeld. De breedte is verdeeld in vier gelijke maten van $3,50\text{m}$. De kolommen staan met het hart op de kruising van de stramienlijnen. De glasgevel aan de voorzijde ligt 1m vóór de kolommen.

het skelet

Het skelet bestaat uit een monoliet gestorte betonconstructie van kolommen, dwarsbalken en vloeren. De vloeren zijn op te vatten als plaatvloeren met geïntegreerde balkjes. Ze overspannen in de lengterichting van het gebouw van dwarsbalk tot dwarsbalk. De constructiedikte van de vloer is 30cm , opgebouwd uit 5cm vloerplaat en 25cm holle betonsteen. De feitelijke bekisting van vloer en balken bestond uit planken van ongeveer 20cm breedte, hart op hart 60cm . Hierop werden de rijen betonstenen gelegd, waarbij op de kopse einden voorzieningen werden getroffen om te voorkomen dat de zo ontstane kokers vollieden.⁶ Tussen de rijen betonstenen werd een geul van ongeveer 10cm breed vrijgehouden; hierin werd de wapening voor de vloerbalken gelegd en over de stenen werd het wapeningsnet van het vloerveld gevlochten. De betonstenen zijn van hetzelfde formaat en type als die in de buitenmuren gebruikt zijn. De dwarsbalken overspannen van gevel

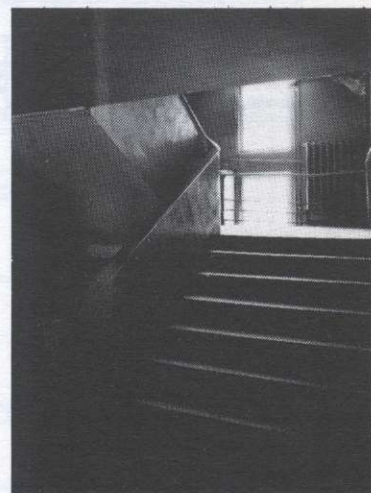

tot gevel. In de dwarsbalk komen de vloer, de vloerbalken en de kolommen samen en – aangezien alle wapening met elkaar verflochten wordt – ontstaan momentvast knooppunten, zodat verder geen voorzieningen voor de stijfheid getroffen hoeven te worden. De kolommen hebben een diameter van 35cm .

de buitenwanden

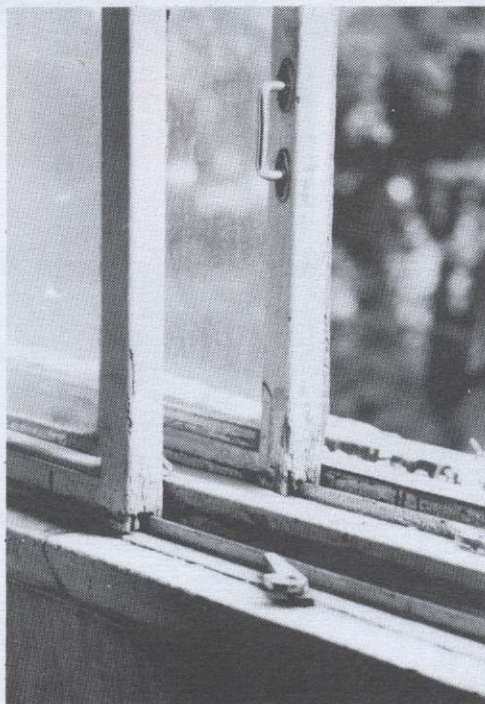
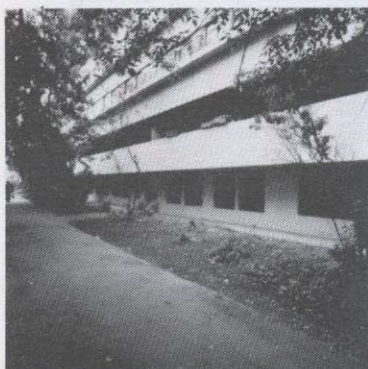
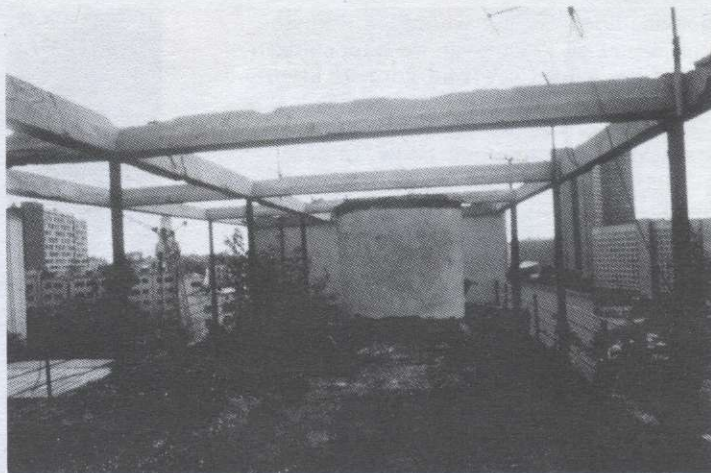
De buitenmuur is opgebouwd als een spouwmuur met een totale dikte van 36cm en bestaat uit een buitenblad van 25cm dikke holle betonstenen en een halfsteens gemetseld binnenblad. De 6cm brede spouw is opgevuld met slakken. De muren zijn aan beide zijden afgewerkt met een pleisterlaag.

De vensters zijn uitgevoerd als dubbele ramen met een glasspouw van ongeveer 13cm , wat in Rusland een tamelijk gebruikelijke maat is. De schuiframen in de gangen bestaan uit een raamwerk met afwisselend glas en open stukken. Vóór dat raamwerk langs kunnen op geleiderails ramen heen en weer geschoven worden. Normaal wordt het losse raam tegen de

(boven) gang type F
(midden) gang type K
(onder) trappehuis

6. Zie: E. Pasini, *La 'casa-comune' e il Narkomfin di Ginzburg, 1928/29*, Roma 1980.

omlijsting van het gat gekneld door middel van een excentrische raamhendel. Wordt deze hendel verdraaid, dan kan het losse raam voor een vaste ruit geschoven worden zodat het raam open staat. Bij dit systeem kunnen de ramen van beide spouwdelen geopend worden zonder dat ze elkaar in de weg zitten.

ventilatie en leidingen

In de woningen waren oorspronkelijk geen ramen die geopend konden worden. De ventilatie werd geregeld door ventilatiekanalen die via roosters in de woningen uitkwamen. Deze kanalen worden gevormd door de holtes van de op elkaar gemetselde betonstenen en monden op het dak uit in markante ventilatiekokers.

Andere leidingen, zoals waterleiding en riool, worden ook door deze muren geleid en op de begane grond gebundeld in de – daartoe verdikte – kolommen. Deze voorzieningen zijn om de twee stramienmaten getroffen, dus om de 7,50 m. Een gevolg van dit systeem is dat de leidingen door de dwarsbalken gevoerd moeten worden.⁷

vloeren

De vloerconstructie in de F-woning is zeer rationeel, in tegenstelling tot die van de K-woning. Waar in de F-woning een vloer nodig is, overspant deze van dwarsbalk

naar dwarsbalk. Vrije ruimte ontstaat door de vloer in z'n geheel weg te laten; de trap ligt in de vide.

De onderliggende K-woningen bestaan in de breedte twee traveeën van 3,75 m en in de hoogte twee verdiepingen. Hier is het ontbrekende vloervlak groter dan één traveemaat, zodat één kolom twee verdiepingen hoog vrij in de ruimte staat. Het naastliggende vloervlak, waaruit tevens bij de dwarsbalk het trapgat is weggelaten, mist hierdoor zijn verband met de constructie; het gewicht moet nu via een voor dit systeem ingewikkelde raveling op een balk in de gevel worden overgebracht. Deze balk overspant daar 7,50 m en vormt zo een forse onderbreking van het glasvlak.

dak

Het gehele dak is uitgevoerd als beloopbaar dakterras, met een gemetselde, 20 cm dikke en 1,14 m hoge borstwering. De dakvloer is op dezelfde wijze geconstrueerd als de overige vloeren en is afgewerkt met verschillende materialen in diverse lagen.

Langs de balustrade ligt een koker in de dekvloer, waarin het regenwater wordt verzameld.

De op het dak staande ventilatiekokers hebben een diameter van 95 cm en een hoogte van 2,50 m. De kokers bestaan uit een vierkante betonnen onderbouw, waarover een betonnen persstuk met een overstek van 40 cm is geplaatst. De bovenbouw bestaat uit ronde houten duigen, die zijn betimmerd. Boven de opening van de koker is een dakje geplaatst.

gevels

Van een afstand gezien valt bij het Narkomfin niet te ontkomen aan de indruk van een schip. Dit is vooral te danken aan de attributen op het dak. De grootste dakopbouw van twee verdiepingen doet al snel denken aan een brug, de ventilatiekokers zouden een rij schoorstenen kunnen zijn. De ronde vormen versterken deze associatie nog en het buizenframe wat op het dakterras staat, wordt op schepen gebruikt om de mensen op het dek met zeilen tegen zon en regen te beschermen.

Dichterbij gekomen merkt men dat de gevel op de begane grond naar binnen springt, dit is een restant van de oorspronkelijk bedoelde lichtvoetigheid. Het gebouw stond oorspronkelijk geheel op kolommen, waarbij het opvallend was dat de twee ingangspartijen dezelfde plaats, afmetingen en afrondingen vertoonden als de dakopbouw, zodat het lijkt alsof de recht-

7. Zie: M.Ya. Ginzburg, *De woning*, Gosstroizdat, Moskou 1934.

hoekige doos van het woonblok doorstoken is met de kokers van de trappehuizen. Vanaf het gebied gevormd door de L-vormige opstelling van het gebouw ziet men de voorgevel van het bijgebouw en de galerijgevel van het woongebouw. In deze laatste wordt een bijna oneindige langerektheid gesuggereerd doordat de ramen uitgevoerd zijn in lange stroken, mogelijk gemaakt door de overstekken van het betonskelet. Bij de bovenste vier verdiepingen hebben galerij- en slaapkamergevels een gelijk uiterlijk met dezelfde maatsprongen die op de slaapverdieping ontstaan door de scheidingswanden. Op de eerste verdieping is de buitengevel achter de kolommen gezet zodat hier een open baan ontstaat. De lengterichting wordt nog benadrukt door de plantenbakken die als een ononderbroken balk onder de ramen van elke verdieping hangen.

Het bijgebouw staat als een kubusje terzijde. Zowel de glasgevel zelf, als de omtrek van de totale gevel zijn twee vierkanten, van verschillende maat. De glasgevel bestaat uit vierkante ruitjes. In de achtergevel van dit gebouwtje zorgen de kolommen voor een driedeling; daartussen zijn de ramen ook weer in drieën opgedeeld.

Het trappehuis, dat aan de straatkant ligt, manifesteert zich als apart architectonisch element, doordat het boven het dak uitsteekt en door de verticale strook ramen. In de kopgevel van het woongebouw zitten drie halfronde balkons, en — op de plaats waar een vierde balkon had kunnen zitten — een deur.

In de achtergevel is iets te zien van de bijzondere doorsnede van het gebouw. De bovenste drie lagen verdiepingen zijn getransformeerd naar twee hoge, waarbij de behoefte aan veel daglicht tot uitdrukking komt in grote glasvlakken. Ondanks de onderbreking door de woningscheidende wanden vormen ook deze glaspartijen twee brede banen, beëindigd door de verticale stroken van de trappehuizen. De onderste twee verdiepingen hebben een heel ander karakter. Dit geveldeel valt uiteen in verschillende glasvlakken. Aan de ene kant twee korte strookjes boven elkaar, waarachter zich de keuken en badkamer bevinden; aan de andere zijde een strook onder met daarboven een groot vlak waarachter zich de woonkamer bevindt. Dit patroon herhaalt zich gespiegeld.

Behalve de kleine ruitjes van de trappehuizen en de voorgevel van het bijgebouw zijn alle raampartijen met dezelfde standaardmaten uitgevoerd, zodat bij het Narkomfin met z'n grote gevarieerdheid toch sprake is van een grote eenheid.

